186 kaulai yra naminių gyvūnų (88,15%). Iš jų galvijų – 93 kaulai (50%), 40 avių / ožkų (21,50%), 27 kiaulių (14,51%), 18 arklių (9,67%). Vienas šuns kaulas (0,53%), 7 vištų (3,76%). Dviejų gyvulių kauluose rastos patologijos žymės, rodančios, kad buvo skerdžiami ir sirgę gyvuliai. Taip pat ant dalies kaulų ir šonkaulių pastebėtos kirčių žymės.

Rasti 25 laukinių gyvūnų kaulai. Briedžiams priskirta 16 kaulų, meškai – 2, lydekai – 1, graužikams (graužikui) – 6 kaulai.

Iš XVII a. pradžios duobėje rastų 16 kaulų 9 buvo kiaulių, 2 galvijų, 2 vištų. Trijų kaulų priklausomybė nenustatyta.

Jau XV a. viduryje – antroje pusėje pagrindinę maistui skirtų gyvūnų dalį sudarė naminiai gyvūnai ir paukščiai, sumedžiotų gyvūnų dalis siekia tik apie 12%. Nors pirmosios pilies kiemo paviršiuje rasti kaulai daugiausia buvo laukinių gyvūnų, tačiau pagal tuos kelis rastus kaulus apibendrinančių išvadų šiuo metu daryti negalima.

SOUTH-EASTERN CORNER OF THE KAUNAS CASTLE YARD

In 2005 in the SE corner of the Kaunas Castle inner yard an area of 62 m^2 was investigated. Horizon of the cultural layer of an unfortified settlement, preceding the Kaunas Castle, the first castle horizon (wooden-and-clay fortifications) and the second castle horizon were discovered. The cultural layer was up to 4.3 m thick. On the horizon of the wooden-and-clay fortifications remains of a dugout building were discovered. On the horizon of the second castle a garbage pit of the second half of the 15th century and foundation of a wooden building of the edge of 16th – 17th century were discovered. The archaeological finds included fragments of the 16th – 17th century pottery (Fig. 66) and vessel-shaped and flat stove-tiles (Fig. 67), 2 iron spearheads, a spade blade, a blowpipe of a pistol, heel-plates (Fig. 68).

MEDININKŲ PILIS

Donatas ŽUKAUSKAS

2005 m. Medininkų pilies (Vilniaus r.) (AR 1817) kieme TIM iniciatyva buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai. Archeologinė ekspedicija vyko 2005 m. liepos–rugpjūčio mėnesiais. Tyrimų metu pilies kiemo PV dalyje buvo ištirtos dvi perkasos. Pirmosios perkasos plotas buvo 100 m^2, antrosios – 90 m^2. Bendras ištirtas plotas – 190 m^2. Tarp perkasos 1 ir perkasos 2 buvo palikta 1 m pločio kontrolinė juosta.

Archeologiniai tyrinėjimai Medininkų pilyje atlikti po ilgesnės pertraukos. Jie paskutinį kartą vykdyti 1998 m. Pirmieji archeologiniai tyrimai Medininkų pilyje vyko 1955–1956 ir 1961–1963 m. kartu su konservavimo ir projektavimo darbais. Pastarųjų archeologinių tyrimų, kuriems vadovavo Karolis Mekas, metu buvo rasti pilies R ir V vartai, bokštų liekanos. Dalinai tirtas P ir Š bokštai, antrasis gynybinis griovys (fosa). Tyrimų metu aptiktuose žemiausiuose ir seniausiuose kultūriniuose sluoksniuose rasta XIV a. II pusės – XV a. laikotarpio buitinės keramikos šukių, statybinių medžiagų.

1992 m. Medininkų pilyje tirtas plotas prie įėjimo į P bokštą ir prie P pilies sienos.

Taip pat ištirta 11 šurfų pilies kieme ir vienas šurfas donžono išorinėje Š pusėje. Tyrimams vadovavo Algimantas Merkevičius ir Giedrius Aleliūnas. Tyrimų metu aptikta XIV–XVIII a. buitinės keramikos, XVI a. pabaigos – XVII a. koklių fragmentų. Taip pat aptiktas įtveriamasis strėlės antgalis, statybinės medžiagos. Rasta XVII a. pastato pamatų dalis.

1993 m. atlikti archeologiniai tyrimai Medininkų pilies donžono (ŠR bokštas) viduje. Tyrimams vadovavo G. Aleliūnas, kuriam talkino Gintaras Abaravičius. Tada ištirtos pirmajame ir antrajame aukštuose buvusios donžono griuvenos. Jose aptikta dažyto tinko fragmentų, kitų architektūrinių detalių, buitinės keramikos šukių. Taip pat aptiktas arbaleto strėlės antgalis, kuris ataskaitoje įvardijamas ietigaliu ir datuojamas XIV a.

Archeologiniai tyrimai tęsti 1994 m. Medininkų pilies kiemo PR kampe tirtos dvi perkasos, kuriose rasta pavienių XIV–XIX a. buitinės keramikos šukių, aptiktos stulpavietės bei du židiniai. Pasiekta R sienos banketė. Taip pat iškasti 8 šurfai Medininkų kaimo teritorijoje.

1998 m. V. Urbanavičius pabaigė 1994 m. vykdytus tyrimus. Su istoriniais šaltiniais, kuriuose minima Medininkų pilis, galima susipažinti straipsnio autoriaus darbe „Medininkų pilies datavimo problemos“ (žr. *Lietuvos pilys*, V., 2006, p. 68–71).

Perkasa 1 kasta 5 m į R nuo PV sienos kampo ir 4 m nuo P sienos. Ji buvo 10x10 m dydžio. Tyrimų metu nuėmus velėnos sluoksnį atidengta XIX–XX a. pradžioje statyto namo 70 cm pločio Š siena, pamatai. Ji aptikta abiejose perkasose 1,9–2 m atstumu nuo P jų sienelių. Siena mūryta iš 30–50x30–70 cm dydžio riedulių ir 10–20x23–25 cm dydžio gelsvos molio masės plytų. Išilgai banketės, esančios išorinėje (Š sienos) pastato sienos pusėje, aptiktas 1 m pločio perkasimas, padarytas rengiant pamatus ir banketę. Pamatai mūryti iš 30–50x30–80 cm dydžio riedulių. Siena sutvirtinta dviem 1,05x0,6 m dydžio kontraforsais (du rasti perkasoje 1 ir perkasoje 2). Kontraforso viršus apmūrytas dviem eilėmis plytų, 70 cm pločio pagrindas – iš netašytų riedulių. Palei pamatus lygiagrečiai 85 cm atstumu atkastas neaiškios paskirties medinis rąstas. Perkasos P dalyje palei atkastos sienos apačią aptiktas akmenų grindinys, buvęs pastato viduje. Perkasos Š dalyje 50 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus juodos žemės sluoksnyje atkastos XVI a. pabaigos – XVII a. medinio pastato liekanos. Šalia minėto pastato liekanų aptikta 1,05 cm skersmens, 30 cm gylio ūkinė duobė. Jos dugne rasta XVII a. buitinės keramikos šukių. Tarp pastato liekanų aptiktos 4 iki 0,3 m skersmens stulpavietės.

Perkasos 1 viršutinis maišytos pilkos ir juodos žemės sluoksnis (H_{abs} 251,32–251,00 m) buvo 32 cm storio. Jame rasta XX a. buitinių šiukšlių, statybinių liekanų. Giliau buvo 35–65 cm storio šviesiai pilkos žemės sluoksnis (H_{abs} 251,00–250,70 m), kuriame rasta pavienių XVII–XIX a. keramikos šukių, stiklinių dirbinių fragmentų, pavienių riedulių. Juodos žemės sluoksnis (H_{abs} 250,70–250,05 m) buvo 35–65 cm storio. Sluoksnis aptiktas tik nuo perkasos vidurio ir tęsėsi Š kryptimi iki pat perkasos 1 P sienelės. Juodos žemės sluoksnyje rasta XVI–XVII a. buitinės keramikos šukių, dirbinio iš vario lydinio fragmentas, vario lydinio kniedė. Po šiuo sluoksniu prasidėjo įžemis (šviesi žemė). Seniausias pilies statybos laikotarpio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XIV a., nerastas. Akmeninio grindinio nutarta neardyti, kadangi ateityje

numatomas pastato liekanų (tuo pačiu ir šio grindinio) eksponavimas. Todėl ateityje vertėtų pratęsti archeologinius tyrimus likusiame plote tarp pilies P sienos ir abiejų perkasų. Tokiu būdu būtų galima gauti naujų duomenų apie aptiktąjį pastatą.

Perkasa 2 kasta R kryptimi lygiagrečiai perkasai 1. Kaip jau minėta, tarp šių perkasų buvo palikta 1 m pločio kontrolinė juosta. Šioje perkasoje nuėmus velėną taip pat 2 m atstumu nuo P sienelės tęsėsi pastato pamatai ir sienos fragmentai. Be banketės ir dviejų kontraforsų, kitoje sienos pusėje 1,5 m atstumu nuo perkasos 2 V sienelės aptikta siena, kuri greičiausiai jungė pilies P sieną su minėto pastato išorine siena. Tačiau kitaip, nei pirmojoje, čia nerasta akmenų grindinio. Ištyrus tarp P sienelės ir rastos pastato sienos pamatų (nuo perkasos R sienelės) 6,3 m ilgio plotą, maišytame juodos ir šviesios žemės sluoksnyje rasti plytų fragmentai, kitų statybinių medžiagų liekanų, kelios XVII–XVIII a. buitinės keramikos šukės. Įžemis (šviesios molingos žemės sluoksnis) pasiektas 80–90 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Plote tarp perkasos 2 V sienelės (kontrolinės juostos) ir sienos, maišytos juodos ir šviesios žemės sluoksnyje rastos 5 XVII–XIX a. datuojamos buitinės keramikos šukės. Perkasoje 2 aptikta siena yra tokio pat dydžio kaip siena, esanti perkasoje 1. Išilgai banketės, esančios išorinėje (Š sienos) pastato sienos pusėje, aptiktas 1 m pločio perkasimas, kuris darytas rengiant pamatus ir banketę. Jis buvo vidutiniškai 2,25 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Likusiame plote – maišytame juodos ir šviesios žemės sluoksnyje (H_{abs} 250,70 m – 250,05 m) rasta pavienių atsitiktinių riedulių, plytų fragmentų bei buitinės keramikos šukių. Radiniai datuojami XVII–XIX a. Įžemis pasiektas 80–95 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

Pritaikant pilį muziejui turėtų būti vykdomi žemės kasimo darbai. Todėl TIM Medininkų pilyje teritorijoje numato atlikti archeologinius tyrimus ir ateityje.

INVESTIGATIONS OF THE MEDININKAI CASTLE

In 2005 under initiative of the TIM archaeological investigations were carried out in the SW part of the yard of the Medininkai castle. During them two trenches were excavated; 190 m^2 were investigated in total. During the investigation a building fragment was discovered. Its walls were made of stones and bricks. Inside the building there was a stone pavement. In the lowest cultural layer structural remains of the 17th century building were found. According to the artefacts the lowest cultural layers discovered during the investigation dated to the 16th – 17th century. Among the finds household pottery shards, fragments of glass items and constructional-architectural details prevailed.